

INTERNSHIP IN PRIMARY EDUCATION AT QUANG BINH UNIVERSITY - OPPORTUNITIES AND CHALLENGES

CÔNG TÁC THỰC TẬP SƯ PHẠM NGÀNH GIÁO DỤC TIỂU HỌC Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC QUẢNG BÌNH - CƠ HỘI VÀ THÁCH THỨC

Lương Thị Lan Huệ
Trường Đại học Quảng Bình

ABSTRACT: *Pedagogical internship is understood as a form of sending students to schools to practice doing the work of a teacher for a certain period of time. During the process of practicing the profession, students encounter many opportunities and advantages such as the internship facility is interested in creating the best conditions, the instructors are experienced and dedicated. Besides, students also encounter many challenges and difficulties that affect the quality of pedagogical internship, especially in designing lessons and organizing experiential activities. The article analyzes the current situation of pedagogical internship activities of students majoring in Primary Education, thereby proposing solutions to improve the quality of pedagogical internship of Quang Binh University.*

Từ khóa: *Practice, pedagogical internship, vocational internship, primary school teacher.*

TÓM TẮT: *Thực tập sư phạm được hiểu là hình thức đưa sinh viên đến các trường thực tập để tập làm các công việc của một giáo viên trong một thời gian nhất định. Trong quá trình thực tập sư phạm, sinh viên gặp nhiều cơ hội, thuận lợi như cơ sở thực tập quan tâm tạo điều kiện tốt nhất, giáo viên hướng dẫn có kinh nghiệm, tâm huyết. Bên cạnh đó, sinh viên cũng gặp rất nhiều thách thức, khó khăn ảnh hưởng đến chất lượng thực tập sư phạm nhất là thiết kế bài dạy và tổ chức các hoạt động trải nghiệm... Bài viết phân tích thực trạng hoạt động thực tập sư phạm của sinh viên ngành Giáo dục tiểu học trên hai góc độ cơ hội và thách thức từ đó đề xuất các giải pháp nâng cao chất lượng thực tập sư phạm của Nhà trường.*

Từ khóa: *Thực hành, thực tập sư phạm, thực tập nghề nghiệp, giáo viên tiểu học.*

1. MỞ ĐẦU

Trong chương trình đào tạo giáo viên ngành Giáo dục tiểu học, thực tập sư phạm (TTSP) là học phần có thời lượng 100% thực hành nghề nghiệp và được Nhà trường triển khai cho sinh viên thực tập tại các trường tiểu học trên địa bàn Đồng Hới. Thời gian TTSP chính là quá trình sinh viên được “đóng vai” làm một giáo viên thực thụ để thực hiện tất cả các nhiệm vụ cụ thể của người giáo viên tiểu học. Cụ thể: Sinh viên dự giờ đồng nghiệp, soạn bài, giảng dạy trên lớp, làm công tác chủ nhiệm và cùng

với các giáo viên khác tham gia các hoạt động giáo dục học sinh, tham gia công tác chuyên môn, các hoạt động văn nghệ, thể thao trong hội đồng sư phạm nhà trường. Hoạt động TTSP đóng vai trò đặc biệt quan trọng giúp sinh viên củng cố, nâng cao kiến thức, kỹ năng nghề nghiệp, rèn luyện tác phong của người giáo viên tương lai. Thực tập sư phạm cũng được xem là cầu nối giữa cơ sở tuyển dụng với cơ sở đào tạo, giúp sinh viên tìm kiếm cơ hội việc làm sau khi ra trường. Ngày nay TTSP được các trường đại học xem như một chiến lược đa lợi ích

cho tất cả các bên tham gia, trong đó, sinh viên là người hưởng lợi nhiều nhất. Nhờ có hoạt động TTSP mà sinh viên sau khi tốt nghiệp giảm thiểu sai sót trong thời gian tập sự tại các trường tiểu học. Do đó, nếu tổ chức tốt TTSP và thực hành nghề nghiệp được tổ chức thường xuyên tại các trường tiểu học sẽ là nhân tố quyết định chất lượng đào tạo giáo viên tiểu học.

Trường Đại học Quảng Bình là nơi có truyền thống, lịch sử đào tạo giáo viên và đào tạo giáo viên ngành Giáo dục tiểu học luôn chiếm ưu thế. Năm học 2024 - 2025 toàn trường có khoảng 1.200 sinh viên trong đó ngành Giáo dục tiểu học có 419 sinh viên chiếm tỷ lệ 35% tổng số sinh viên toàn trường [9;2].

Trong những năm qua, Nhà trường luôn chú trọng hoạt động thực hành, thực tập của sinh viên; Tích cực xây dựng thiết lập mạng lưới các trường tiểu học làm cơ sở thực hành nghề nghiệp cho sinh viên. Tuy vậy, đối với sinh viên hoạt động TTSP vẫn luôn là thử thách mới lạ đòi hỏi cần có sự chuẩn bị chu đáo không chỉ riêng sinh viên mà còn đối với các bên liên quan. Trên cơ sở đó việc nghiên cứu hoạt động TTSP của sinh viên tại các trường phổ thông nói chung và trường tiểu học nói riêng trở thành vấn đề cấp thiết trên cả bình diện lý luận và thực tiễn.

2. NỘI DUNG

2.1. Cơ hội trong thực tập sư phạm của sinh viên ngành Giáo dục tiểu học

Theo Từ điển tiếng Việt, “*Thực tập là tập làm trong thực tế để vận dụng và củng cố kiến thức lý thuyết, trau dồi thêm nghiệp vụ chuyên môn*” [8;tr435]. Từ đó, có thể hiểu TTSP là hoạt động thực hành, giúp sinh viên

vận dụng kiến thức đã học vào thực tiễn công việc của một giáo viên ở trường tiểu học. Đối với sinh viên đây là công việc hoàn toàn mới lạ, là hoạt động “tập làm giáo viên” trong một thời gian nhất định.

Tác giả Nguyễn Đình Chính viết cuốn *Thực tập sư phạm* cũng cho rằng “*Thực tập sư phạm là một giai đoạn quan trọng nhằm kiểm tra sự chuẩn bị về mặt lý luận và thực hành của sinh viên đối với việc độc lập công tác của họ và hình thành những khả năng rộng lớn trong việc sáng tạo giải quyết những công việc của cá nhân người giáo viên tương lai* [3;tr4]. Định nghĩa này nhấn mạnh tác dụng, lợi ích của hoạt động TTSP đối với việc nâng cao năng lực, kỹ năng dạy học cho sinh viên.

Các khái niệm trên đều có điểm chung là xem bản chất của TTSP là quá trình sinh viên vận dụng những tri thức, kỹ năng về chuyên môn nghiệp vụ được đào tạo ở trường đại học vào thực hành dạy học và giáo dục học sinh ở cơ sở thực tập (CSTT) nhằm hình thành năng lực sư phạm, phẩm chất nhà giáo. Thực chất đây là giai đoạn chuẩn bị “tay nghề” cho sinh viên để sau khi ra trường sinh viên có được kiến thức, kỹ năng cơ bản, giải quyết tốt công việc của một người giáo viên.

TTSP ngành Giáo dục tiểu học được hiểu là quá trình sinh viên “tập làm”, đóng vai là một giáo viên tiểu học để:

- + Quan sát, tìm hiểu, nghiên cứu thực tế dạy học ở trường tiểu học.
- + Thực tập giảng dạy chương trình giáo dục tiểu học.
- + Thực tập công tác chủ nhiệm lớp.

Trong quá trình này, sinh viên sử dụng những kiến thức, kỹ năng, phương

pháp dạy học đã được trang bị ở trường đại học để vận dụng vào dạy học thực tiễn tại cơ sở thực tập. Quá trình TTSP, sinh viên luôn có sự quản lý, hướng dẫn thường xuyên của giảng viên trường đại học và giáo viên hướng dẫn (GVHD) ở CSTT. Vì vậy, các em gặp nhiều thuận lợi nhưng cũng gặp rất nhiều khó khăn, thử thách cần có chia sẻ và xử lý kịp thời.

Cơ hội thực tập sư phạm là những yếu tố thuận lợi khách quan và chủ quan tác động, thúc đẩy TTSP đạt hiệu quả cao hơn. Sinh viên cũng như giảng viên phụ trách công tác thực tập cần phải biết nắm bắt các cơ hội để phát huy có hiệu quả trong TTSP. Cơ hội trong TTSP của sinh viên ngành Giáo dục tiểu học ở Trường Đại học Quảng Bình được biểu hiện trên các nội dung sau:

Thứ nhất, hiện nay cơ hội lớn tác động đến sự phát triển của đào tạo và TTSP ngành Giáo dục tiểu học là các ngành đào tạo giáo viên được Đảng, Nhà nước và Chính phủ rất quan tâm. Cụ thể sinh viên không phải lo đóng học phí mà còn được Nhà nước hỗ trợ 3,63 triệu đồng/tháng. Ngoài ra, sinh viên ngành Giáo dục tiểu học nói riêng và sinh viên Trường Đại học

Quảng Bình nói chung trong quá trình học tập tại trường được hưởng nhiều chính sách chế độ hỗ trợ, có cơ hội nhận được nhiều loại học bổng khuyến khích học tập và học bổng tài trợ có giá trị cao như học bổng Vallet (29.000.000đ/suất; học bổng Hessen (8.000.000đ/suất; học bổng Nâng bước thủ khoa (10.000.000đ/suất). Vấn đề giải quyết việc làm cho sinh viên sư phạm đang được Nhà nước, Nhà trường đặc biệt quan tâm.

Trường Đại học Quảng Bình xác định tầm nhìn và sứ mạng của Nhà trường phát triển theo định hướng ứng dụng. Bản chất của đào tạo theo định hướng ứng dụng là đào tạo dựa trên nhu cầu xã hội và sản phẩm của đào tạo tức là sinh viên sau khi tốt nghiệp phải làm việc được ngay trong môi trường thực tiễn. Theo đó, chương trình đào tạo được xây dựng dựa trên nguyên lý “học đi đôi với hành”, ưu tiên các hoạt động thực hành thực tập trong dạy học. Hiện nay, đào tạo giáo viên tiểu học là thế mạnh ở Trường Đại học Quảng Bình, tạo nên truyền thống của Khoa Giáo dục Tiểu học - Mầm non. Cho đến nay, Khoa đã đào tạo hàng nghìn giáo viên cung cấp nguồn nhân lực quan trọng cho tỉnh nhà và cả nước

Bảng 1. Số liệu sinh viên ngành Giáo dục tiểu học, Khoa Giáo dục Tiểu học - Mầm non Trường Đại học Quảng Bình tham gia TTSP cuối khóa (từ năm 2020 đến 2025)

Năm học	Giáo dục tiểu học	Tổng số SV các ngành tham gia TTSP	
		(tỷ lệ %)	SV tất cả các ngành tham gia TTSP
2020-2021	91	43%	212
2021-2022	60	59,4%	101
2022-2023	40	45,4%	88
2023-2024	60	52,1%	115
2024 - 2025	110	57,9%	190

(Nguồn: Phòng Đào tạo, Trường Đại học Quảng Bình)

Bảng số liệu trên cho thấy, hằng năm Nhà trường đều tổ chức cho sinh viên sư phạm tham gia thực tập cuối khóa (thực tập tốt nghiệp). Trong đó số lượng sinh viên TTSP ngành Giáo dục tiểu học chiếm tỷ lệ cao so với tổng số sinh viên TTSP của Nhà trường, có năm chiếm gần 60%. Điều này cho thấy đào tạo giáo viên tiểu học là thế mạnh của Trường Đại học Quảng Bình, đáp ứng nhu cầu đáng kể nguồn nhân lực giáo viên của tỉnh nhà và cả nước.

Nhà trường đã thiết lập được mạng lưới thực hành thực tập là các trường tiểu học trên địa bàn Đồng Hới tạo điều kiện, môi trường học tập rèn luyện tốt cho sinh viên TTSP. Các trường tiểu học Đồng Phú, Nam Lý, Hải Thành đều đạt tiêu chuẩn của trường thực tập nghề nghiệp. Đó là có cơ sở vật chất đáp ứng nhu cầu TTSP; Có đội ngũ giáo viên và cán bộ quản lý đạt chuẩn và trên chuẩn, đáp ứng yêu cầu để thực hiện nhiệm vụ hướng dẫn sinh viên; Có địa bàn thuận lợi, nơi ăn, chốn ở phù hợp với điều kiện của sinh viên; Thực tiễn cho thấy, khi sinh viên được hưởng nhiều cơ hội tốt sẽ góp phần nâng cao chất lượng đào tạo của Nhà trường.

Thứ hai, cơ sở đào tạo (Trường Đại học Quảng Bình) đặc biệt quan tâm và xem đây là hoạt động thực hành quan trọng trong đào tạo giáo viên. Vì vậy, công tác chuẩn bị TTSP từ khâu lựa chọn CSTT đến ban hành Kế hoạch, quyết định, quy định TTSP, cử giảng viên hướng dẫn TTSP được Nhà trường chuẩn bị kỹ lưỡng đáp ứng yêu cầu nắm bắt thông tin của sinh viên thực tập. Sinh viên Đinh Thị Hồng Nhung đã viết trong Báo cáo thực tập rằng, “sinh viên thực tập hài lòng về công tác tổ chức thực hiện TTSP của Nhà trường, các văn bản hướng dẫn TTSP phù hợp với thực tiễn dạy học ở

trường tiểu học” [6;tr8].

Trong quá trình thực tập, sinh viên nhận được sự quan tâm chỉ dẫn nhiệt tình của giảng viên phụ trách đoàn, quý thầy cô trong Khoa Giáo dục Tiểu học - Mầm non đã góp phần quan trọng trong việc giúp sinh viên hoàn thành đợt TTSP thành công. Đa số các giảng viên được phân công phụ trách đoàn thực tập đã thực hiện tốt công việc của mình. Giảng viên thường xuyên liên lạc với cơ sở thực tập và sinh viên, giữ mối liên lạc thường xuyên với đoàn mình phụ trách. Các giảng viên phụ trách đoàn đã hoàn thành nhiệm vụ của Nhà trường đề ra.

Thứ ba, Ban Giám hiệu và các thầy cô ở trường tiểu học quan tâm, tạo điều kiện thuận lợi cho sinh viên thực tập. Đặc biệt các giáo viên hướng dẫn đã tận tình truyền dạy cho sinh viên kiến thức, kỹ năng, kinh nghiệm trong dạy học và giáo dục học sinh. Cơ sở TTSP thường xuyên quan tâm sinh viên từ chỗ ăn nghỉ sinh hoạt hằng ngày đến việc tạo điều kiện tốt nhất cho sinh viên sử dụng cơ sở vật chất (CSVC) của Nhà trường. Ban chỉ đạo TTSP tại các trường tiểu học trên địa bàn Đồng Hới đã chú trọng lựa chọn những giáo viên có năng lực chuyên môn trong giảng dạy và công tác chủ nhiệm lớp, giàu kinh nghiệm trong hướng dẫn sinh viên thực tập để hướng dẫn sinh viên. Giáo viên hướng dẫn thường xuyên dự giờ dạy của sinh viên, góp ý chu đáo, cẩn thận giúp sinh viên tiến bộ mỗi ngày. Nhờ thực hiện tốt nguyên tắc “kỷ cương, tình thương, trách nhiệm” GVHD đã giúp sinh viên có nhiều kinh nghiệm quý báu trong dạy học, giáo dục học sinh.

Thứ tư, CSVC nhà trường nơi sinh viên đến thực tập được trang bị đầy đủ, hiện đại. Hầu hết các CSTT đều có CSVC hiện đại đáp ứng yêu cầu TTSP. Theo đánh giá

của sinh viên, CSTT đã tạo điều kiện tối đa cho sinh viên TTSP từ hướng dẫn giảng dạy, công tác chủ nhiệm đến sử dụng trong giảng dạy nhằm giúp sinh viên đỡ một phần công sức, chi phí làm đồ dùng, đồ chơi cho học sinh. Ban chỉ đạo ở CSTT đặc biệt chú trọng công tác an ninh trật tự, thu xếp nơi ăn

chỗ ở thuận lợi cho sinh viên thực tập.

Thứ năm, hầu hết sinh viên đều thực hiện tốt nội quy, quy chế thực tập, hoàn thành các nội dung TTSP được GVHD đánh giá cao. Trong quá trình TTSP, sinh viên đã tuân thủ theo sự hướng dẫn của Ban chỉ đạo, GVHD và giảng viên phụ trách đoàn.

Bảng 2. Kết quả thực tập sư phạm của sinh viên Giáo dục tiểu học trong các năm gần đây (từ k57 đến k61)

Năm học	Giáo dục tiểu học	
	Đánh giá xếp loại	Tỷ lệ
2020-2021	A	100%
2021-2022	A	100%
2022-2023	A	100%
2023 -2024	A	100%

(Nguồn: Phòng Đào tạo, Trường Đại học Quảng Bình)

Bảng số liệu trên cho thấy, CSTT đã đánh giá kết quả thực tập của sinh viên rất cao. Đó là, 100% sinh viên tham gia TTSP ngành Giáo dục tiểu học đều đạt loại A, điểm dao động từ 9.4 đến 10 điểm. Điều này cho thấy sinh viên thực tập đã đáp ứng được yêu cầu, mục tiêu của hoạt động TTSP như biết xây dựng kế hoạch dạy học, thiết kế bài giảng, sử dụng thành thạo công nghệ thông tin trong dạy học; vận dụng linh hoạt phương pháp dạy học, giáo dục học sinh cũng như có ý thức chấp hành tốt nội quy quy định của nhà trường, có tinh thần cầu thị, thân thiện với thầy cô, phụ huynh và học sinh.

Nguyên nhân của những thuận lợi trong thực tập sư phạm của sinh viên ngành Giáo dục tiểu học

Một là, Trường Đại học Quảng Bình đã tổ chức và triển khai TTSP có hiệu quả, có tính chuyên nghiệp cao. Đặc biệt công

tác chuẩn bị TTSP chu đáo, được sự đồng thuận cao của các CSTT, trong triển khai CSTT đã tạo điều kiện tốt nhất có thể cho sinh viên thực tập. Đây là nguyên nhân cơ bản dẫn đến thành công của hoạt động TTSP.

Hai là, hầu hết sinh viên thực tập có sự chuẩn bị tốt, cầu thị, hăng say, nỗ lực hết mình thực hiện tốt các nội dung TTSP. Trước khi về trường tiểu học để thực tập nghề nghiệp, sinh viên đã được giảng viên bộ môn trang bị kiến thức, kỹ năng cần thiết để vận dụng tốt TTSP. Sự cập nhật kiến thức, kỹ năng thông qua dạy học, thực hành ở trên giảng đường giúp cho sinh viên tự tin hơn trong TTSP. Nhiều sinh viên đã thích ứng nhanh hoạt động dạy học, giáo dục ở trường tiểu học và tiến bộ rõ rệt khi được cọ sát, vận dụng kiến thức đã học vào thực tiễn giảng dạy.

Ba là, phó đoàn và các nhóm trưởng

sinh viên TTSP đều là những sinh viên giỏi, năng động, có khả năng quản lí, điều hành nhóm tốt, tích cực làm cầu nối liên hệ, tiếp nhận và xử lý thông tin từ Ban chỉ đạo thực tập cơ sở.

Bốn là, các đoàn TTSP đã tích cực tham gia các hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể dục thể thao với hội đồng sư phạm Nhà trường ở CSTT. Những hoạt động này không chỉ để lại nhiều ấn tượng, kỷ niệm đẹp mà còn giúp sinh viên thiết lập mối quan hệ tốt đẹp, thân thiện với hội đồng sư phạm ở CSTT.

Năm là, sinh viên được thực tập ở những trường học đạt chuẩn, CSTT tạo điều kiện tốt nhất có thể, CSTT có môi trường giáo dục dạy học chuyên nghiệp, đội ngũ GVHD nhiệt tình, kinh nghiệm là nguyên nhân cơ bản góp phần nâng cao chất lượng TTSP cho sinh viên.

2.2. Những thách thức trong thực tập sư phạm của sinh viên ngành Giáo dục tiểu học Trường Đại học Quảng Bình

2.2.1. Khó khăn, thách thức từ phía trường Đại học Quảng Bình

- Khó khăn trong việc khảo sát, lựa chọn CSTT do bị chồng chéo công việc, hoặc là cơ sở trước đó đã tiếp nhận sinh viên của trường khác dẫn đến thời gian dành cho công tác chuẩn bị TTSP khá dài. Giữa Trường Đại học Quảng Bình và CSTT chưa xây dựng được cơ chế phối hợp thực hành nghề nghiệp cho sinh viên thường xuyên.

- Do nhiều nguyên nhân khách quan và chủ quan khác nhau, giảng viên phụ trách đoàn TTSP của sinh viên ngành Giáo dục tiểu học khác chuyên ngành, chưa từng dạy, chưa từng tiếp xúc với sinh viên thực tập, do đó sự trao đổi liên lạc, thông tin hai chiều cũng hạn chế hơn. Đặc biệt, khi giảng

viên phụ trách đoàn không cùng chuyên ngành với sinh viên TTSP thì sẽ không hỗ trợ, tư vấn có hiệu quả về kiến thức chuyên môn nghiệp vụ cho sinh viên.

- Kinh phí TTSP chưa đáp ứng mong đợi của các bên liên quan.

2.2.2. Khó khăn, thách thức từ phía các trường tiểu học có sinh viên đến thực tập

- Chế độ chi trả cho công tác chỉ đạo, hướng dẫn TTSP hiện nay còn thấp chưa đáp ứng được nhu cầu mong muốn của hầu hết các CSTT.

- Ở một góc độ nào đó TTSP tạo thêm áp lực về thời gian, công việc cho CSTT đặc biệt là đối với GVHD. Các trường tiểu học thường có nhiều hoạt động chuyên môn trong năm do đó khi có đoàn sinh viên về thực tập, CSTT phải bố trí nguồn nhân lực, thời gian cho hoạt động chỉ đạo, quản lí, kiểm tra, đánh giá kết quả TTSP cho sinh viên. Khó khăn đối với GVHD, là cùng một lúc phải đảm nhận nhiều công việc khác nhau như duyệt giáo án cho sinh viên thực tập, dạy mẫu, dự giờ, đánh giá từng tiết dạy của sinh viên, vừa phải hoàn thành các công việc chuyên môn khác.

2.2.3. Khó khăn, thách thức từ phía sinh viên thực tập

- Trong các hoạt động rèn luyện nghiệp vụ sư phạm tại Trường Đại học Quảng Bình sinh viên chưa có nhiều cơ hội để đối mặt với các tình huống sư phạm thực tiễn. Các học phần thực hành dạy học chủ yếu diễn ra ở trên lớp học của giảng đường đại học. Mỗi sinh viên chỉ có một vài lần đề tập giảng trên lớp. Trong các giờ dạy học như thế, sinh viên chỉ giảng dạy và xử lý các tình huống “giả định” và “học trò” là những bạn “sinh viên” cùng lớp nên ít có tình huống sư phạm xảy ra. Hầu hết các câu hỏi

“giáo viên” nêu ra “học sinh” đều trả lời vanh vách. Tuy nhiên, trên thực tế dạy học ở CSTT lại khác, giáo viên phải gợi ý cho học sinh trả lời, mỗi câu trả lời của học sinh, giáo viên đều có phản hồi, nhận xét thậm chí uốn nắn hành vi, lời nói của các em. Vì thế, những tiết dạy đầu tiên, sinh viên TTSP đều cảm thấy bối rối, lúng túng trong xử lý tình huống sư phạm, thường bị “cháy giáo án” (quá giờ quy định mà chưa hết tiết dạy).

- Có sự khác biệt giữa lý thuyết đã học với thực tế dạy học ở trường tiểu học. Mặc dù, trong chương trình đào tạo tổng thể ngành Giáo dục tiểu học đã liên tục bổ sung, cập nhật kiến thức mới để phù hợp với sự thay đổi nội dung chương trình giáo dục phổ thông. Tuy vậy, vẫn còn có sự khác biệt không nhỏ, nhất là cách thiết kế bài dạy học, phương pháp dạy học trải nghiệm sáng tạo, lập kế hoạch chủ nhiệm. Đa số sinh viên TTSP cho rằng đây là khó khăn lớn nhất trong TTSP.

Các báo cáo thực tập của sinh viên cho thấy trong ba nội dung TTSP, nội dung thực tập giảng dạy là khó khăn nhất đối với sinh viên, tiếp đến là thực tập làm công tác chủ nhiệm lớp và sau cùng là tìm hiểu thực tế giảng dạy ở CSTT. Nội dung tìm hiểu về dạy học, giáo dục nhà trường, sử dụng CNTT trong dạy học được sinh viên đánh giá gặp ít khó khăn hơn so với các nội dung khác trong TTSP. Sở dĩ như vậy là vì, khi về CSTT các em đã được nghe báo cáo về tình hình dạy học, giáo dục của nhà trường, tiếp cận các tài liệu, thông tin về nhà trường từ mối quan hệ với thầy cô, học sinh, phụ huynh nên có nhiều lợi thế hơn. Trong quá trình học tập ở trường đại học, sinh viên thường sử dụng công nghệ thông tin để làm bài tập cá nhân, bài tập nhóm, đặc biệt thiết

kế bài dạy học bằng Powerpoint, rèn luyện các kỹ năng tổ chức lớp học nên khi thực tập các em ít ngỡ ngàng hơn.

- Một số sinh viên chưa nắm vững các kỹ năng dạy học như thiết kế bài giảng, giảng bài trên lớp học, trong dạy học chưa linh hoạt phân chuyển tiếp giữa các hoạt động, tổ chức tiết dạy còn rời rạc. Trong giảng dạy sinh viên còn phụ thuộc, lạm dụng vào kiến thức sẵn có trong sách giáo viên dẫn đến nội dung bài dạy ít sáng tạo. Nhiều sinh viên chưa làm chủ được các tình huống dạy học, giọng nói nhỏ, ngôn ngữ diễn đạt chưa lưu loát, chưa có kỹ năng biểu đạt ngôn ngữ cơ thể trong dạy học. Những hạn chế này dẫn đến kết quả TTSP của sinh viên chưa cao, điều này đặt ra yêu cầu là các học phần phương pháp dạy học chuyên ngành Giáo dục tiểu học cần tăng thời lượng thực hành cho sinh viên nhiều hơn.

- Nhiều sinh viên còn rụt rè, thiếu tự tin khi giao tiếp với giáo viên, phụ huynh, học sinh. Một số em còn lúng túng trong thực hiện các bước lên lớp. Sở dĩ như vậy là vì trong quá trình học ở trường đại học, sinh viên chủ yếu tập giảng mà ít có điều kiện thực hành các hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp. Mặt khác, hoạt động trải nghiệm là hình thức dạy học, giáo dục mới nên cả giáo viên và sinh viên đều vừa dạy vừa nghiên cứu, sáng tạo. Trong mối quan hệ với học trò, phụ huynh, giáo viên trường sở tại, sinh viên thực tập chưa chủ động giao tiếp tương tác, còn rụt rè, thiếu chủ động trong giao lưu tương tác. Nhiều giáo sinh trong cách xưng hô, giao tiếp với học sinh đôi khi chưa đúng mực, còn dùng từ địa phương, nói nhỏ, khi quản lý giờ ra chơi của trẻ còn hét to gây phản cảm với người xung quanh.

- Ngoài ra, sinh viên TTSP còn gặp

một số khó khăn như chưa có nhiều thời gian chuẩn bị cho một bài dạy do phải tham gia nhiều hoạt động khác trong TTSP, lúng túng trong tổ chức các hoạt động giáo dục ngoài trời, chưa xử lý tốt các tình huống sư phạm. Một số sinh viên còn rụt rè, chưa đủ tự tin trong giao tiếp sư phạm.

Nguyên nhân của những thách thức:

- Sinh viên ít có cơ hội được thực hành trong môi trường dạy học ở trường tiểu học vì vậy, khi về TTSP ở cơ sở tất cả đều mới lạ đối với sinh viên: thầy cô mới, môi trường dạy học mới, trò mới. Thời gian thực tập mới chỉ đủ cho sinh viên bước đầu làm quen và thích nghi chứ chưa đủ để sinh viên sáng tạo.

- Nội dung chương trình đào tạo ở đại học nhất là các học phần chuyên ngành, rèn luyện nghiệp vụ sư phạm chưa thật sự trùng khớp với nội dung chương trình sách giáo khoa ở trường tiểu học, phương pháp dạy học đặc thù, phương pháp giáo dục học sinh tiểu học. Vì vậy, sinh viên vừa tìm tòi vừa học hỏi vừa bổ sung, điều chỉnh những kiến thức, kỹ năng mình có để hoàn thành tốt nhiệm vụ thực tập. Có thể nói TTSP là khoảng thời gian quý giá, giúp cho sinh viên “nhận ra”, rút ra được nhiều bài học kinh nghiệm bổ ích cho bản thân mình trong thực tập dạy học và thực tập chủ nhiệm lớp.

Ngoài ra, còn có các nguyên nhân thuộc về yếu tố chủ quan như do tố chất của từng sinh viên, do trong quá trình học tập, thực tập sinh viên chưa chịu khó học hỏi, chưa sắp xếp thời gian, việc làm khoa học.

2.3. Một số giải pháp nâng cao chất lượng thực tập sư phạm cho sinh viên ngành Giáo dục tiểu học ở Trường Đại học Quảng Bình

Dựa vào các yếu tố ảnh hưởng, tác động đến hiệu quả TTSP của sinh viên ngành Giáo dục tiểu học Trường Đại học Quảng Bình, bài viết đề xuất các giải pháp sau:

2.3.1. Hoàn thiện quy định thực tập theo hướng đáp ứng chuẩn giáo viên tiểu học hiện nay

Quy định TTSP phải được Nhà trường rà soát, hoàn thiện hằng năm và phổ biến cho sinh viên trước khi các em về trường tiểu học để thực tập nghề nghiệp. Mục đích của học là để thực hành, vận dụng trong thực tiễn vì vậy mục tiêu, nội dung TTSP cần căn cứ vào thực tiễn giảng dạy ở trường tiểu học, căn cứ vào chuẩn năng lực giáo viên tiểu học hiện nay để xây dựng cho phù hợp.

Hầu hết, sinh viên đều mong muốn có hiểu biết, thông tin liên quan đến hoạt động TTSP nhất là địa điểm, thời gian, nội dung và cách thức đánh giá kết quả TTSP. Về phía Nhà trường, hằng năm trước đợt TTSP, Nhà trường xây dựng, ban hành và gửi về các Khoa, Viện tất cả văn bản, quy định, biểu mẫu TTSP để cho sinh viên được biết và chủ động hơn trong TTSP.

Thực hiện giải pháp này đòi hỏi phòng Đào tạo, Khoa, Bộ môn cần nắm bắt thực trạng TTSP của sinh viên để có điều chỉnh quy định kịp thời. Ban chỉ đạo TTSP thường xuyên kiểm tra, đôn đốc hoạt động TTSP của sinh viên ở các trường tiểu học nhằm lắng nghe ý kiến phản hồi của CSTT, sinh viên thực tập để xây dựng văn bản TTSP phù hợp.

Bên cạnh đó, các giảng viên chuyên ngành tiểu học cần sớm triển khai ban hành cẩm nang TTSP nhằm giúp sinh viên chủ động hơn trong quá trình TTSP. Cẩm nang TTSP cần được phổ biến trực tiếp cho

sinh viên và đăng tải trên website của Khoa, Trường.

2.3.2. Tăng cường công tác kiểm tra, giám sát trong tổ chức, chỉ đạo thực tập sư phạm

Công tác tổ chức, triển khai, chỉ đạo TTSP đóng vai trò quan trọng, là yếu tố góp phần thành công trong TTSP. Vai trò của giải pháp này là giúp cho hoạt động TTSP diễn ra đúng kế hoạch, an toàn, hiệu quả, trôi chảy, linh hoạt. Do đó, Trường Đại học Quảng Bình phải xây dựng được mối quan hệ hợp tác, trao đổi chuyên môn với các trường tiểu học trên địa bàn Đồng Hới nhằm tạo môi trường thực hành nghề nghiệp lâu dài cho sinh viên.

Quy định TTSP hiện hành của Nhà trường cần xác định cụ thể nhiệm vụ, quyền hạn, quyền lợi của các bên tham gia TTSP. Những quyền lợi, nghĩa vụ của các cá nhân, tổ chức tham gia TTSP cần được bổ sung, ghi rõ trong Quy định TTSP của Nhà trường. Giảng viên phụ trách có vai trò rất quan trọng trong TTSP, là cầu nối giữa nhà trường với sinh viên và CSTT, GVHD. Vì vậy, Nhà trường, nên cử giảng viên phụ trách đoàn là giảng viên chuyên ngành Giáo dục tiểu học, có kinh nghiệm hướng dẫn sinh viên thực tập nhằm xử lý tốt các tình huống nảy sinh trong quá trình TTSP.

Ngoài ra, Phòng Đào tạo, Khoa Giáo dục Tiểu học - Mầm non cần xây dựng, ban hành, thực hiện các kế hoạch phụ trợ trong TTSP như Kế hoạch khảo sát trường tiểu học, Kế hoạch kiểm tra TTSP, Kế hoạch tổng kết đợt TTSP.

Thực hiện giải pháp này đòi hỏi Ban chỉ đạo TTSP, sinh viên thực tập và CSTT cần thường xuyên trao đổi thông tin để kịp thời điều chỉnh khi có vướng mắc trong

công tác TTSP.

Kết thúc TTSP, các bên liên quan cần có các hoạt động tổng kết, đánh giá kết quả TTSP nhằm phát huy hiệu quả đạt được và khắc phục tồn tại trong TTSP.

2.3.3. Thiết lập mạng lưới TTSP đáp ứng yêu cầu đào tạo giáo viên

Cơ sở thực tập là địa điểm, môi trường để sinh viên thực hành nghề nghiệp nên đóng vai trò đặc biệt quan trọng. Khi lựa chọn CSTT, Phòng Đào tạo cần rà soát các tiêu chí cần đáp ứng của một CSTT theo quy định chung của Bộ Giáo dục và Đào tạo. Hiện nay, các CSTT nói chung và CSTT là các trường tiểu học nói riêng đều đáp ứng tốt các yêu cầu về hướng dẫn sinh viên TTSP. Tất cả các trường tiểu học được Nhà trường lựa chọn làm CSTT cho sinh viên đều có môi trường dạy học tốt, giáo viên hướng dẫn có năng lực, kinh nghiệm, có tâm huyết trong nghề nghiệp. Theo phản hồi của sinh viên, các em được học hỏi, được dạy bảo chu đáo từ các giáo viên trong hội đồng sư phạm nhà trường và trưởng thành hơn sau đợt TTSP.

Để xây dựng được mạng lưới TTSP cho sinh viên, Nhà trường cần có cơ chế phối hợp với các trường tiểu học trên địa bàn, quy định rõ trách nhiệm, quyền lợi của các bên. Ngoài TTSP, các giảng viên chuyên ngành tiểu học cần tạo điều kiện để sinh viên được tham quan thực tế, dự giờ, trải nghiệm các hoạt động tại các trường tiểu học. Hay nói cách khác, quá trình đào tạo giáo viên, khoa, bộ môn phải xem CSTT cũng là một trường học và thường xuyên tạo điều kiện cho sinh viên thực hành nghề nghiệp trong môi trường thực tiễn. Qua đó sẽ góp phần thắt chặt mối quan hệ giữa Trường Đại học Quảng Bình, sinh viên và

giáo viên ở các trường tiểu học.

Trường Đại học Quảng Bình cần chủ động tạo ra môi trường trao đổi học thuật, nối kết chuyên môn với các trường tiểu học trên địa bàn. Một số hoạt động giúp gắn kết trao đổi chuyên môn giữa Trường Đại học Quảng Bình và trường tiểu học trên địa bàn như dự giờ, tổ chức Hội thảo, hội nghị thực hành thực tập, tổ chức các hội thi giáo viên dạy giỏi, sinh hoạt chuyên đề hoặc tổ chức hoạt động chung như thể dục thể thao, văn hóa văn nghệ. Bộ môn, Khoa Giáo dục Tiểu học - Mầm non phối hợp chặt chẽ với giáo viên trường tiểu học ngay từ khâu xây dựng CTĐT đến triển khai thực hiện chương trình đào tạo.

Cơ sở thực tập cần xem TTSP là hoạt động chuyên môn thường niên của Nhà trường để chủ động hơn trong việc xây dựng kế hoạch và chuẩn bị nhân lực thực hiện hướng dẫn TTSP cho sinh viên. Cơ sở thực tập cần xem việc hướng dẫn sinh viên thực tập cũng là công việc chuyên môn. Vì vậy, cần nỗ lực, tâm huyết để hoàn thành tốt nhiệm vụ.

2.3.4. Phát triển chương trình đào tạo theo hướng đáp ứng chuẩn đầu ra

Chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo ngành Giáo dục tiểu học là đào tạo giáo viên tiểu học. Vì vậy, cần căn cứ vào chuẩn năng lực giáo viên tiểu học để xây dựng các mô đun kiến thức phù hợp.

Thực hiện giải pháp này, đòi hỏi Bộ môn, giảng viên khi xây dựng CTĐT phải có sự tham gia của các chuyên gia, giáo viên ở trường tiểu học. Đồng thời thường xuyên tổ chức cho sinh viên thực hành dạy học trong môi trường giả định, trong môi trường thực tiễn nhằm giúp sinh viên rút ra nhiều kinh nghiệm trong dạy học. Khi tổ

chức dạy học các học phần chuyên ngành, giảng viên cần hướng dẫn sinh viên tiếp cận, nghiên cứu sách giáo khoa tiểu học, thiết kế bài giảng và thực hành dạy học. Chương trình đào tạo phải cập nhật, hiện đại, chú trọng thực hành kỹ năng nghề nghiệp. Đặc biệt bộ môn cần dành thời gian cho sinh viên nghiên cứu kỹ nội dung các môn học ở trường tiểu học như môn Toán, Tiếng Việt, Tự nhiên xã hội, Đạo đức, Âm nhạc, Mĩ thuật.

2.3.5. Tăng cường sự phối hợp giữa cơ sở thực tập với cơ sở đào tạo trong đào tạo giáo viên

Xây dựng, phát triển mạng lưới TTSP cho sinh viên được Nhà trường đặc biệt chú trọng, tuy vậy, sự phối hợp vẫn chưa thường xuyên, chủ yếu mang tính chất mùa vụ. Hiện nay, hầu hết các trường đại học nói chung và Trường Đại học Quảng Bình nói riêng với các trường tiểu học chưa xây dựng được cơ chế hợp tác đào tạo giáo viên. Điều này dẫn đến công tác triển khai TTSP còn bị động, mất nhiều thời gian do bị chồng chéo, hoặc do CSTT trước đó đã nhận sinh viên trường khác.

Thực hiện giải pháp này đòi hỏi Trường Đại học Quảng Bình với tư cách là cơ sở đào tạo giáo viên phải có chiến lược xây dựng mạng lưới TTSP ổn định, bền vững. Ngược lại, CSTT coi việc liên kết với trường sư phạm và hướng dẫn TTSP cũng là hoạt động chuyên môn của nhà trường; Từ đó chủ động hơn trong việc phối hợp với cơ sở đào tạo hướng dẫn sinh viên TTSP.

Để hoạt động TTSP mang tính chuyên nghiệp hơn, trường tiểu học cần thành lập bộ phận chuyên trách TTSP có nhiệm vụ phối hợp với trường đại học trong việc hướng dẫn sinh viên thực tập đồng thời

có trách nhiệm truyền thông quảng bá các hoạt động TTSP của sinh viên lên trang Web của nhà trường.

Cơ sở thực tập sẵn sàng tạo mọi điều kiện tốt nhất cho sinh viên thực tập, giữ mối liên lạc thường xuyên với giảng viên phụ trách đoàn để cùng quản lí, giám sát, kiểm tra, đánh giá kết quả TTSP của sinh viên. Sau khi kết thúc đợt TTSP, cơ sở thực tập cùng phối hợp với trường đại học tổ chức các buổi hội thảo, hội nghị thực hành thực tập để chia sẻ thông tin và đúc rút kinh nghiệm giúp cho hoạt động hướng dẫn TTSP có hiệu quả hơn. Nhà trường khuyến khích các GVHD, sinh viên thực tập, giảng viên phụ trách đoàn có bài viết và trình bày tại hội thảo để chia sẻ thông tin, rút ra bài học kinh nghiệm trong TTSP.

3. KẾT LUẬN

Thực tập sư phạm là hoạt động thực hành đóng vai trò quyết định trong việc rèn luyện, nâng cao kỹ năng nghề nghiệp cho sinh viên. Đây là hoạt động đặc biệt quan trọng then chốt trong đào tạo giáo viên. Thời gian TTSP chính là quãng thời gian sinh viên được trải nghiệm làm giáo viên, được hoà mình vào tập thể sư phạm, được giao lưu học hỏi với thầy cô, học trò trong

môi trường hoàn toàn mới lạ. Vì thế, TTSP luôn mang đến cho sinh viên nhiều cảm xúc đan xen và nhiều kỷ niệm đẹp trong hành trình học tập rèn luyện để trở thành người giáo viên tương lai.

Bên cạnh thành công đạt được như sinh viên tự giác, tích cực tham gia các hoạt động của Nhà trường, có ý thức học hỏi, cầu thị, có kỹ năng ứng dụng tin học trong giảng dạy, vận dụng tốt phương pháp dạy học tích cực, hoạt động TTSP của sinh viên ngành Giáo dục tiểu học còn có một số tồn tại nhất định. Đó là, giữa nội dung lý thuyết học ở trường đại học với thực tiễn dạy học ở trường tiểu học chưa thực sự trùng khớp. Sinh viên chưa hoàn toàn làm chủ về kiến thức chương trình giáo dục phổ thông mới. Một số hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp sinh viên còn lúng túng khi xây dựng kế hoạch và triển khai như tổ chức các hoạt động trải nghiệm. Một số sinh viên còn hạn chế về kỹ năng mềm nhất là kỹ năng giao tiếp với học sinh, giáo viên, phụ huynh. Từ đó việc đề xuất các giải pháp đối với các bên tham gia TTSP là việc làm cần thiết nhằm nâng cao hơn nữa chất lượng TTSP cho sinh viên ngành Giáo dục tiểu học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Trần Thị Lan Anh, Cao Thúy Hồng, Nguyễn Mai Hoa (2023), *“Phương thức tổ chức thực tập sư phạm trong mối quan hệ hợp tác giữa cơ sở đào tạo giáo viên và trường phổ thông ở Việt Nam: Nghiên cứu lý thuyết”*, Tạp chí nghiên cứu nước ngoài, Tập 39.
- [2] Bộ Giáo dục và Đào tạo (1982), *Rèn luyện nghiệp vụ sư phạm thường xuyên cho sinh viên các trường sư phạm*, Cục Đào tạo - Bồi dưỡng giáo viên.
- [3] Nguyễn Đình Chính (1997), *“Thực tập sư phạm”*, Nxb Giáo dục Hà Nội.
- [4] Lê Thu Giang (2015), *Quản lý hoạt động thực tập sư phạm của sinh viên trường Đại học Sư phạm đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục hiện nay*, Tạp chí Quản lý giáo dục số 75.
- [5] Lương Thị Lan Huệ (2023), *Nghiên cứu giải pháp nâng cao hiệu quả thực tập sư*

- phạm*, Đề tài khoa học cấp trường, Lưu hành nội bộ Trường Đại học Quảng Bình.
- [6] Đinh Thị Hồng Nhung (2023), *Báo cáo thực tập sư phạm*, Lưu hành nội bộ, Trường Đại học Quảng Bình.
- [7] Hán Thị Thu Trang (2022), *Quản lý thực tập sư phạm trong đào tạo giáo viên trong đào tạo giáo viên tiểu học*, Luận án tiến sĩ khoa học, trường Đại học Sư phạm thành phố Hồ Chí Minh.
- [8] Nguyễn Thị Thùy Vân (2017), “*Sự thích ứng nghề nghiệp của sinh viên ngành Giáo dục mầm non - Trường Đại học Quảng Bình qua thực tập sư phạm*”.
- [9] Viện Ngôn ngữ học (2000) *Từ điển Tiếng Việt*, Nhà xuất bản Từ điển Bách Khoa Hà Nội.
- [10] Phòng Đào tạo (2024), *Báo cáo hoạt động thực tập sư phạm*, Lưu hành nội bộ.

Liên hệ:

ThS. Lương Thị Lan Huệ

Khoa Giáo dục tiểu học - Mầm non, Trường Đại học Quảng Bình

Địa chỉ: 18 Nguyễn Văn Linh, Phường Đồng Thuận, Tỉnh Quảng Trị

Email: lanhue.qbu@gmail.com

Ngày nhận bài: 16/10/2024

Ngày gửi phản biện: 22/01/2025

Ngày duyệt đăng: 15/12/2025